

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתכב

ערב שבת-קודש
פרשת אחרי-קדושים
ט' באייר ה'תש"ע

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט' באייר ה'תשע"ט — ט"ז באייר ה'תשע"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט' באייר	הלי מלכים ומלחמותיהם פרק ז-ט.	הלי נזירות.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת מו. מ"ע קצ. מל"ת נו. נו. מ"ע קצב. קצג.
ש"ק	י' באייר	פרק י-יב.	פרק ב.	מ"ע קצא. ריד. מל"ת שיא. נח. מ"ע רכא. מל"ת רסג. רסד.
א'	י"א באייר	אז וגו'. כל המצות.. שנת החמה.	ספר הפלאה, הלי נזירות פרק ג.	הספר הזה שאבאר בו... שזכרנו* ואני עתה מתחיל בזכרון השרשים... במצות עשה...
ב'	י"ב באייר	מצות עשה. א מצוה ראשונה.. אין לו.	פרק ד.	השרשים**.
ג'	י"ג באייר	מצות לא תעשה. א מצוה.. אלו הם.. בין עשה ובין לא תעשה.	פרק ה.	השרשים**.
ד'	י"ד באייר	וראתי לחלק.. בעורת ש-די.	פרק ו.	השרשים**.
ה'	ט"ו באייר	משוך חסדך וגו'. ספר המדע והוא ספר ראשון.. הלי יסודי התורה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ז.	מ"ע א. מל"ת א. מ"ע ב.
ו'	ט"ז באייר	פרק ד-ו.	פרק ח.	מ"ע ג. ד. ט.

* סיום הקדמת הרמב"ם לספר זה, בו מדבר אודות הספר. ** בימי לימוד הקדמת היד — ילמוד כאו"א מ"השרשים" כפום שיעורא דילי, ולחלק השאר ללמדו בימים הסמוכים שלאחרי זה (נוסף על לימוד המצות דהיום).

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
7.40	7.15.2	1.12	12.39	9.19	6.08	5.10	4.47	3.52	ו', ט' באייר
7.41	7.15.9	1.12	12.39	9.19	6.07	5.09	4.45	3.50	ש"ק, י' באייר
7.42	7.16.7	1.12	12.39	9.18	6.06	5.08	4.44	3.49	א', י"א באייר
7.42	7.17.4	1.12	12.39	9.17	6.05	5.06	4.43	3.47	ב', י"ב באייר
7.43	7.18.1	1.12	12.39	9.17	6.04	5.05	4.41	3.46	ג', י"ג באייר
7.44	7.18.8	1.12	12.38	9.16	6.03	5.04	4.40	3.44	ד', י"ד באייר
7.45	7.19.5	1.12	12.38	9.16	6.02	5.03	4.39	3.43	ה', ט"ו באייר
7.46	7.20.2	1.12	12.38	9.15	6.01	5.02	4.38	3.41	ו', ט"ז באייר

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
	הדה"נ	צה"ש	דהה"נ	צה"ש
אחרי קדושים	6:38	7:53	6:45	7:54
אמור	6:43	7:58	6:50	8:00

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

לא להינזר, אלא לנצל את העולם לעבודת ה'

בעבודת האדם אין דבר שהוא סתמי, אלא או שהוא "עשה טוב" או "סור מרע" • אלא שבדבר הרשות עליו להתייגע היטב כדי למצוא את האופן שבו יוכל לקיים "בכל דרכיך דעהו" • זוהי הוראה מיוחדת לבעלי כישרון בכלל ובהשפעה על הזולת במיוחד: אם לא ניצלו כוחם במילואו, ולכן תחסר ליהודי אחד השפעה זו, לא מילאו שליחותם בעולם • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מילואו נברא³, קודם החטא - הסדר הוא שכל דבר יכול להתעלות עד לשרשו⁴, ובמילא, ככל שיתעלה הגשמיות, לא יוכל להיות רוחניות באמת; ועל דרך זה בנוגע לרוחניות, שאף שיכולה להיות בו ירידה ועד לנפילה, הרי ככל שתהיה הירידה למטה, לא יוכל להיות גשמיות, והיינו, לפי שרוחניות וגשמיות הם שני עניינים נפרדים.

ואילו כללות עניין ה"הקדש" - הרי זה רק מצד זה שבשעת מתן תורה "ביטל (הקב"ה) גזירה ראשונה, ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים", ולא עוד אלא ש"אני המתחיל, שנאמר⁵ יורד ה' על הר סיני", ועל-ידי זה ניתן הכוח ש"התחתונים יעלו לעליונים" - "ואל משה אמר עלה אל ה'", ולאחריו גם כל ששים ריבוא מישראל,

א. כללות עניין ה"הקדש" היינו שלוקחים עניין שמצד עצמו היה יכול להיות חול, ועושים ממנו קודש - כב' הפירושים שבזה¹: מלשון הברלה והפרשה, ומלשון קדושה, והיינו, שמפרישים אותו מחולין, ועושים אותו קודש, על-ידי זה שממשיכים בו אלקות.

ובמובן הרחב - כולל עניין ה"הקדש" את כללות עבודת האדם לעשות מגשמיות רוחניות, ורוחניות האמיתית, היינו, שיהיה כלי ודירה לו יתברך.

ועניין זה הוא למעלה מדרך הטבע: איתא במדרש²: "כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם", "משל למה הדבר דומה, למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי", והיינו, שרוחניות (שמים) אינה יכולה לירד למטה לגשמיות, וגשמיות (ארץ) אינה יכולה להתעלות ולהיות רוחניות. כלומר: מצד הבריאה עצמה, גם כפי ש"עולם על

(3) ראה ב"ר פי"ב, ו. פי"ג, ג. פי"ד, ז.

(4) ראה סה"מ תרנ"ד ע' ר. תרע"ח ע' קסה. תרפ"ט ע' 269.

תש"ג ע' 23. תש"ו ע' 96. ועוד.

(5) יתרו יט, כ.

(6) משפטים כד, א.

(1) ראה תניא פמ"ו. אגה"ת פ"י. ובכ"מ.

(2) שמו"ר פי"ב, ג. תנחומא וראי טו.

אם יעשה להיפך, תהיה התוצאה בשווה. וטעם הדבר - לפי שלא יתכן שיהיה בעולם דבר אחד לבטלה¹², דכיוון שיש בעל הבית לבירה זו¹³, שהוא תכלית השלימות, הרי מעצמו מוכן שברא את העולם באופן שאין דבר אחד לבטלה, היינו, שלא יתכן שיהיה דבר מסויים שיכול להיות ויכול גם שלא להיות, שכן, דבר כזה גורם בלבול בכל שלימות הבריאה. וכמו כן גם בנוגע לפעולת האדם: בכל פעולה ועניין יש לו שליחות - שעניין זה יקרב אותו לאלקות, לטוב וחיים אמיתיים; ואם אינו עושה זאת, אזי נעשה עניין הפכי. אבל אין בינתיים מצב ניטראלי; אין דבר ניטראלי בעבודת האדם.

אלא, ישנם בעולם גם עניני הרשות, שבהם צריכה להיות עבודת האדם באופן ש"ככל דרכיך דעהו"¹⁴ - לנצל את כל הדרכים והעניינים שלו באופן שיהיו כלי וממוצע שעל-ידם יתקרב לאלקות, שזהו עניין "דעהו", שידע ויכיר באופן עמוק ורחב ונעלה יותר עניני האלקות שבעולם, "דע את אלקי אביך"¹⁵, "ואהבת את ה' אלקיך"¹⁶, להכיר את הקב"ה, להתקשר אליו ולדבקה בו.

וכללות העניין הוא - שאף-על-פי שבעולם ישנם שלשה קוין, "על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים"¹⁷, הרי שלשה קוין אלו הם כולם עניינים חיוביים, שפועלים עמידה וקיום בעולם; אמנם, בנוגע לעבודת האדם ישנם רק שני דרכים: "סור מרע ועשה טוב"¹⁸. הנהגת האדם יכולה להיות באחד משתי הדברים: "לב חכם לימינו" או "לב כסיל לשמאלו"¹⁹, ואילו דרך ממוצעת ביניהם - לא קיימת.

ג. והנה, בנוגע לקו הימין, נקל לדעת מה הם הדברים שחייבים לעשותם, וכן בנוגע לקו השמאל, נקל להבין ולא לטעות מה הם הדברים האסורים

ועל-ידם גם כללות העולם, שנברא בשביל ישראל⁷, ותכלית שלימותו היתה ב"יום הששי"⁸, "הששי המיוחד . . ו' בסיון שניתנה בו תורה"⁹; אבל לולי ביטול הגזירה, לא היתה יכולה להיות מציאות כזו [.] .

* * *

ב. דובר כמה פעמים שכללות הוראת התורה להורות לבני-ישראל את הדרך אשר ילכו בה, נחלקת לב' סוגים: מה שצריך לעשות ומה שאסור לעשות.

והעניין בזה¹⁰:

לאחרי ההתבוננות מגיעים למסקנה שעניני התורה אינם באופן שיש שלשה סוגים: א) דבר שחובה לעשותו, ב) דבר שאסור לעשותו, ג) ודבר הרשות שתלוי ברצון האדם לעשותו או לא;

- סדר זה שייך רק מצד בריאת העולם, קודם שהאדם ניגש למלא את השליחות שהקב"ה הטיל עליו, אבל כאשר האדם צריך לפעול בעולם, אין לפניו שלשה דרכים: טוב וחיים, הפכו, ומה שבאמצע -

שכן, כאשר הקב"ה נותן כוחות ואפשרויות ודרכים שונות, לא יתכן שכולם יביאו תוצאות שוות - להגדיל את חלק הטוב בעולם ולהקטין את חלק הרע בעולם,

ובמילא, גם כאשר ישנו דבר הרשות, הרי זה כפי שמבאר רבינו הזקן בתניא¹¹ שהוא מעורב טוב ורע, ולכן, יש אפשרות להשתמש בו כרבעי, שאז מבררים ונוטלים את הטוב שבדבר, או להשתמש בו שלא כרבעי, שאז מתגבר הרע שבדבר; אבל, לא יתכן שיהיו שתי ברירות בנוגע לפעולת האדם, ושתיהן יהיו על-פי התורה, והיינו, שבין אם יעשה כך ובין

12 שבת עז, ב.
13 ראה ב"ר רפ"ל"ט.
14 משלי ג, ו.
15 דברי הימים"א כח, ט.
16 ואתחנן ו, ה.
17 אבות פ"א מ"ב.
18 תהלים לר, טו. לו, כז.
19 קהלת י"ד, ב.

7 ראה ברכות ו, סע"ב. וש"נ. פרש"י ורמב"ן עה"ת ר"פ בראשית. ובכ"מ.
8 בראשית א, לא ובפרש"י. שבת פח, א.
9 פרש"י שבת שם.
10 ראה גם "רשימות" חוברת מד ע' 9. תו"מ ח"ז ע' 359. ח"י ע' 71. ח"ג ע' 223. ח"ר ס"ע 120 ואילך. חט"ו ע' 127 ואילך. ועוד.
11 פ"ז.

לקדושה²⁴ - כאמור לעיל שכללות עבודתו של יהודי היא לעשות מהעולם כולו, קדושה.

ד. אמנם, למרות הקושי שבעבודה בענייני הרשות, קובעת תורת החסידות שאין זו הדרך להינזר ("אָפּזאָגן זיך") מענייני הרשות ולא לבוא במגע עימם:

ההינזרות מענייני הרשות - אינה תכלית העבודה, שהרי יכול להיות שמזה יבוא ל"דעהו", שימצא בזה עניין שיחזק אותו ביהדות, בתורה ומצוות, ובטוב וחיים אמיתיים,

כדאית כל היגיעה וההשתדלות בבירור הספקות באיזה אופן לנצל את הדבר הרשות, ומה גם שדווקא באופן כזה הרי הוא ממלא את רצון הבורא

ואם כן, כדאי כל היגיעה וההשתדלות בבירור הספקות באיזה אופן לנצל את הדבר הרשות, ומה גם שדווקא באופן כזה הרי הוא ממלא את רצון הבורא, שברא גם את חלק הרשות, כדי שיעשו ממנו קדושה, ולהבטיח שלא ייפול בלעומת-זה. וזהו גם תוכן תורת הבעל שם טוב בפירושו "עזוב תעזוב עמו", שצריכים לעבוד את ה' יחד עם הגוף:

אין לחשוב שכיוון שענייני הגוף הם דברי הרשות, אזי יתנזר מהם על-ידי תעניות וסיגופים (ומה שיהיה עם ניצוצות הקדושה שבדברים אלו - הרי זה שייך אל הזולת כו'), אלא העבודה צריכה להיות באופן של "עזוב תעזוב עמו", להתייגע עם הגוף כדי שיוכל יחד עמו לעבוד את ה', ועל-ידי זה יפעל שגם מ"שונאך" יהיה סיוע בעבודת הבורא.

ה. [.] ועל דרך זה בנוגע לעניין של כשרון: מי שהוא בעל כשרון בעניין השכל, ויכול לטעון, שגם אם יתייגע מעט, אזי ישיג הרבה יותר מאשר איש פשוט, ואם כן, מדוע מחויב הוא

24) ראה סנהדרין ה, ב. וראה גם שם ז, ב.

על-פי תורה; אך עיקר הקושי בעבודה הוא בנוגע לדברי הרשות - שלא לטעות, ולכוון לרצון העליון, שאכן תהיה ההנהגה באופן ש"בכל דרכיך דעהו", ועל זה ניתן סיוע מלמעלה - כסיום הפסוק¹⁴: "והוא ישר אורחותיך", היינו, שהקב"ה יעזור לך שתלך בדרך הישר. והעניין בזה:

כאשר מתעסקים בדבר הרשות, אזי יש צורך בהבנה והשגה עמוקה יותר - כי, במבט שטחי ("אויבנאופיק") אין זה דבר איסור, אבל, כאשר

האדם רואה שיש לו רצון ונטייה באופן מסויים, אזי מתעורר החשש שהסיבה לכך שיש לו משיכה לדבר היא מצד עניין של תאוה, שכן, אצל רוב בני האדם אין נפש האלוקית המושל ושולט היחיד, אלא "זה וזה שופטן"²⁰, כמבואר בתניא²¹ שישנו גם היצירה-הרע שהוא לכל-הפחות "כמו שופט ודיין האומר דעתו במשפט", ובמילא, יש צורך בהבנה והשגה עמוקה כדי להבחין איזה עניין בא מהיצר-טוב ואיזה עניין בא מהיצר-הרע²².

ולפעמים יש צורך שתהיה גם שייכות לענייני העולם - כפי שמצינו בנוגע לסנהדרין (שהם הפוסקים היותר גבוהים שעליהם נאמר²³ "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל"), שהוצרכו ללמוד זמן מרובה אצל מי שבקי בענייני העולם, כדי שיוכלו להבחין ("פּאַנאַנדער-קלייבן זיך") אם הוא בעל-מום ופסול לקדושה, או שאינו בעל-מום וראוי

20) ברכות סא, ב.

21) רפי"ג.

22) ראה גם אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' סז (נעתק ב"היום יום" כג סיון).

23) פ' שופטים יז, יא.

מלבד זאת שהכלי שלו אינו מלא (כנ"ל), הנה כל זמן שאינו מנצל את הכישרון שלו במילואו, אזי יישארו מספר אנשים או מספר כתות שתחסר אצלם כל ההשפעה שהיו צריכים לקבל על-ידו, כיוון שהוא השליח מלמעלה למסור להם השפעה זו.

דהנה, כיוון ש"כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה"¹², הרי מובן, שמי שיש לו כשרון להשפיע על אלף אנשים, ומשפיע רק על תשע מאות תשעים ותשע - יתכן אמנם שיקבל "עולם הבא", אבל, תכלית בריאתו שבשבילה נברא בעולם, לא מילא, כיוון שישנו יהודי בעולם שהולך וזועק: פלוני בן פלוני הוצרך למסור לי שליחות מלמעלה, ולא עשה זאת, ואם כן, למה מגיע לי עונש, בה בשעה שפלוני הוא האשם!... ומזה מובן, שאפילו אם הדבר דורש יגיעה והשתדלות,

- לכל לראש, לידע כיצד לנצל השפעתו עבור עניינים רצויים ולא עבור עניינים בלתי-רצויים, ולאחרי כן, לעשות זאת באמונה, כפי שאמר יעקב - ה"ישראל" הראשון - "ביום אכלני חורב וקרח בלילה ותרד שנת מעיני"²⁹, כיוון שעליו מוטלת האחריות שיהיה מעמד ומצב ש"רחליך ועוזך לא שכלו"³⁰ -

הרי אין זה עניין של הידור מצוה, אלא עניין ש"מידי תבקשנה" (כלשון הכתוב³¹), שכן, אם ישנו אפילו אחד שהיה יכול להשפיע עליו ולא הגיעה השפעתו אליו, אזי תובעים ממנו: מדוע נטלת מפלוני השפעות טוב וחיים שהיו יכולים להגיע אליו?!...

והטענה והמענה שיכול להראות שהציל את פלוני ופלוני, את זה העמיד על דרך הישר, ואת זה הציל מדרת שחת, ואת זה עשה לצדיק גמור - הרי זה עניין שנוגע לכללות החשבון בעולם; אבל בנוגע לפלוני שהיה צריך לקבל השליחות מלמעלה (ההשפעה), בעל-פה או בכתב או בדפוס, על-ידי מכתב, מכתב-עתים, או ספר, ולא עשה זאת - הרי הוא הולך וזועק: הקב"ה שלח עבורי שליחות שנמסרה על-ידי יהודי פלוני, והלה נרדם באמצע הדרך, ואינני יודע מה

להתייגע כמה שעות ביום בלימוד התורה, ועל דרך זה בנוגע לעבודת התפלה, עבודת הדביקות באלקות - שיכול לחשוב: למה צריכה להיות דביקות בתפלה עד ל"התפשטות הגשמיות" (כמו שכתוב בשולחן ערוך²⁵) - מספיק שתהיה אצלו דביקות כפשוטה, שלא יהיו לו מחשבות זרות, וכיוון פירוש המילות שבתפלה.

על כך אומרים לו: אם עבודתו אינה "כדבעי ליה למיעבד"²⁶, היינו, שיש לו כוחות לפעול יותר ויותר, ואינו עושה כל מה שביכולתו - אזי חסר אצלו העיקר!

וכפי שמצינו בדיני קדשים - כאמור לעיל שעניינם של בני-ישראל הוא לעשות מכל עניני העולם עניני קדשים - ש"כלי שרת מקדשין מלאין"²⁷:

כדי ש"כלי שרת" יקדשו מה שנותנים בתוכם - צריכים ה"כלי שרת" להיות מלאים. אם הכלי הוא קטן, יש צורך שהכלי הקטן יהיה מלא; ואם הכלי הוא גדול כמה פעמים ככה מהכלי הקטן, כך, שיכול לחשוב שגם אם ימלאו חציו או שלשת רבעיו אזי תהיה הכמות כמה פעמים ככה מאשר הכלי הקטן - הנה אם הכלי הגדול אינו מלא, לא נתקדש כלל מה שבתוכו; רק כאשר הכלי שלך הוא מלא, אזי מקדש מה שבתוכו.

וזוהו גם הציווי ליהודי - שצריך לנצל את כל כוחותיו במילואם, ואז הוא מקדש את חייו, שנעשים חיים אמיתיים, חיי נשמה בגוף, אבל, כפי ש"אתה בחרתנו" להיות "גוי קדוש" ו"ממלכת כהנים"²⁸.

ו. ואם הדברים אמורים בכל כשרון, גם בעניין שנוגע לעצמו - הרי על אחת כמה וכמה בנוגע לכשרון ההשפעה על הזולת:

מי שהשגחה העליונה חננה אותו בכשרון להשפיע על הזולת, על הסביבה, וסביבה גדולה ביותר, בריחוק מקום (וגם בריחוק זמן, כיוון שההשפעה תומשך גם בדור שלאחרי זה) - מובן בפשיטות שאם מנצל כשרון זה רק למחצה, הרי,

25) טושו"ע ואדה"ז או"ח סצ"ח ס"א.

26) כתובות סז, רע"א. וש"נ.

27) זבחים פה, א.

28) יתרו יט, ו.

29) ויצא לא, מ.

30) שם, לח.

31) שם, לט.

ואירע לו, ואילו אלי לא הגיע דבר השליחות!
 - התירוץ על השאלה למה בוחר הקב"ה שליח שנדרס בדרך, הרי זה עניין שעליו אומרים³² "בהרי כבשא דרחמנא למה לך"...
 ולכן, כיוון שיש בידו היכולת שעל-ידו יגיע דבר ה' לעוד יהודי ועוד יהודי, לעוד עיר ולעוד מדינה - אזי "ותרד שנת מעיני", עד שיביא את דבר השליחות בכל מקום שידו מגעת.
 ועל-פי המבואר בחסידות³³ שקו העונג וקו הצער שווים הם ושקולים זה כנגד זה, הרי כאשר רואים את גודל התועלת שיכולים לפעול על-ידי זה שמביאים דבר ה' בכל מקום שידו מגעת, אזי מובן גודל הצער שגורמים על-ידי ההיזק הכי מבהיל, כאשר לא זו בלבד שלא ממלאים את השליחות, אלא מנצלים את הכוחות והאפשרויות להביא (לא דבר ה', אלא) עניין שהוא נגד דבר ה'.
 אמנם, כמדובר לעיל מה שכתוב בהתחלת התניא שאומרים לכל יהודי "כי קרוב אליך הרבר מאד בפך

ובלבבך לעשותו", ומסבירים לו מיד שזהו "בעזה"י", ש"הקב"ה עוזרו", בהבטיחו ש"לא ידח ממנו נדח", ולכן, אם רק מקבלים החלטה תקיפה ומוחלטת להתנהג על-פי מה שכתוב בהתחלת השולחן ערוך: "שויתי הוי' לנגדי תמיד"³⁴, הנה בכואו גם לסימנים שלאחרי זה, עד לסימן שבו מדובר אודות "בכל דרכיך דעהו", אזי מתקיימת ההבטחה "והוא יישר אורחותיך", היינו, שסומכים על הקב"ה כמו בן שסומך על אביו שינהיג אותו בדרך הישרה, "ישר יחזו פנימו"³⁵, לנצל את הכוחות והאפשרויות שלו במילואם, להביא דבר ה' בכל מקום שידו מגעת.
 וכיוון שדבר ה' הוא גם "מכלכל חיים בחסד מחיה מתים"³⁶ - הרי ביחד עם דבר ה' שמביא שם, נמשך גם בני חיי ומזוני רויחי.

(34) תהלים טז, ח.
 (35) שם יא, ז.
 (36) נוסח תפלת העמידה.

(32) ברכות יו"ד, סע"א.
 (33) ראה המשך תרס"ו ע' קז. ועוד.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

"אין לנו על מי להישען" - מסימני הגלות

תביעת הגאולה תזרז אותה

לכאורה, תביעתם של האנשים שלא יכלו להקריב קרבן פסח במועדו, "למה ניגרע" - תמוהה ביותר... לפני חודשים ספורים בלבד עמדו בני־ישראל במעמד הר סיני, ושם נאמר להם "ואתם תהיו לי ממלכת כוהנים וגוי קדוש" על־ידי זה שיקיימו את התורה ומצוותיה, ולכן צריכים הם לקיים את כל ציוויי הקב"ה שנמסרו אליהם על־ידי משה רבינו - "משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו" לכול בני־ישראל; אבל מהי פשר הטענה והתביעה "למה ניגרע" - לקיים דבר שלא נצטוו עליו?!

אלא מכאן למדים אנו הוראה נפלאה - שכאשר יהודי מרגיש שחסר לו משהו בעניין הקשור עם יראת־שמים, תורה ומצוותיה, אינו סומך על אף אחד, לא על משה רבינו ואפילו לא על הקב"ה (כביכול), ואינו אומר "אין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים"... אלא צועק ותובע: "למה ניגרע"!

הפתגם "אין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים" - הוא אחד הסימנים דחושך הגלות, עקבות משיחא, ומבואר בספרים טעם הדבר - שבכך "מתרץ" את עצמו על העובדה שאינו עושה מאומה, מכיוון שאין לנו אלא להישען על אבינו שבשמים! [...]

יש הטוענים: מדוע מדברים ומכריזים ללא הרף על העניין דביאת המשיח, "אני מאמין . . . בביאת המשיח . . . אחכה לו בכל יום שיבוא" - יש לסמוך על הקב"ה שיגאל את ישראל מתי שירצה?! [...]

הנה על זה בא הלימוד וההוראה מ"פסח שני" [...]

לא זו בלבד שבקשה ותביעה זו אינה היפך התורה חס ושלום, אלא אדרבה - התורה ציוותה להתנהג כן, על־ידי אנשי כנסת הגדולה, שתיקנו שכאשר יהודי מבקש צרכיו מהקב"ה בעת תפילת העמידה - יאמר בתפילתו "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח . . . כי לישועתך קיוונו כל היום", "ותחזינה עינינו בשוכך לציון"!

ואינו מסתפק בכך שמבקש ודורש זאת בתפילה אחת - אלא חוזר על בקשה ותביעה זו בכל תפילה ותפילה, ג' פעמים בכל יום!

לכאורה, כבר ביקש זאת בתפילת שחרית, ולאחרי כן גם בתפילת המנחה - המוכרת שבכל התפילות, כדברי הגמרא: לעולם יהא אדם זהיר בתפילת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה "ואם־כן, מהו הצורך לחזור ולבקש זאת בתפילה הסמוכה - תפילת ערבית? [...]

בני־ישראל מבקשים וצועקים - ביחד עם דוד המלך, דוד מלכא משיחא - "עד מתי!..." וכמו כן צועקים: אלוקים אל דמי לך ואל תחרש ואל תשקוט א־ל" [...]

ונמצא שעל־ידי זה שישאל מבקשים וצועקים אודות הגאולה - פועלים הם שהגאולה תבוא במהירות וזריזות יותר מכמו שהיתה לולי בקשה ותביעה זו!

(משיחת י"ד באייר, פסח שני, ה'תשד"מ; התוועדות תשד"מ כרך ג, עמ' 1686-1680 - בלתי מוגה)

הגר"א מחייב לימוד פנימיות התורה

בהזדמנויות רבות ציטט הרבי את דעת הגר"א בדבר החובה ללמוד את פנימיות התורה, ואף ביאר את דבריו המובאים בפירושו למשלי • אמנם הדברים נכתבו בסגנון קצר, אולם חריף לא פחות מדברי נשיאי החסידות • מדוע אפוא לא אימצו ממשיכי דרכו את שיטתו המפורשת? • ומה היה אומר הגר"א בימינו, לו ראה את התפתחות החסידות? • רשימה שנייה

תשכ"ד (אגרות קודש כרך כג עמ' ז) כותב הרבי - "בנוגע להמובא בכמה ספרים ענין גלגול נשמות ובפרט ובאריכות בכתבי האריז"ל, ויחס תורת החסידות לזה":

והנה ענין הגלגולים נמצא בכמה מספרנו הקדושים גם שלפני האריז"ל.. זהר.. רמב"ן.. בחיי.. ועוד, אף שמשפיק די והותר גם הסמכות של האריז"ל, ומובן אשר ענין זה נתקבל הן בתורת החסידות והן אצל הגר"א מוילנא ותלמידיו.

"יכול לצרף דברי הגר"א שבזה תלויה הגאולה"

בשלהי שנת תשי"ז או ראשית שנת תשי"ח יצא רב מפורסם בדברים חריפים נגד לימוד פנימיות התורה וכו'. מישוהו כתב על כך לרבי והרבי החזיר לו תשובה (ז' בתשרי תשח"י - אגרות קודש כרך טז עמ' יו"ד):

מהנכון היה שיקבץ מדברי הרח"ו... מדברי כ"ק

"הגר"א עצמו היה נקרא חסיד"

בי"ח בסיוון תשי"ג כותב הרבי לרב צבי הרכבי (אגרות קודש כרך ז עמ' רעח):

ומה שמתחיל במכתבו כי רצונו להיות מוקושר ולא להיות חסיד כיוון שהוא מן הפרושים.

הנה בטח ידוע גם לו אשר הגר"א עצמו היה נקרא חסיד... שזה איש המוותר על תועלת עצמו ולא עוד אלא שאין נמנע מהזיק לעצמו ובלבד שיביא תועלת לאחר... שזהו גמרא מפורשת שורפם חסיד...

במכתב משנת תשח"י כותב הרבי (אגרות קודש כרך ט"ז עמ' כג - בתרגום מאידיש):

אתעניין לדעת כמה שנים חקרת את נושא הגלגולים, בהם אתה מביע דעתך בביטחון שכזה, בזמן שגדולי חכמי ישראל כאריז"ל, ר' חיים ויטאל, אדמו"ר הזקן וכן גם הגאון מוילנא תומכים בדעה שאותה הבעתי, אשר אינה נושאת הן בעיניך.

וממש באותו נושא: באיגרת מכ"ה בתשרי

בריאת העולם] אבל לאחר שאמר האריז"ל דעתו, שהוא הוא הפוסק האחרון בכגון דא המקובל על כל בני־ישראל, הן האשכנזים (רבינו הזקן וגם הגר"א) והן הספרדים, ואמר דעתו ברור... אין לפרש עניינים של מעשה ומציאות (וכמו ענין הבריאה בפועל) כי אם מתאים לדבריו.

ובמכתב מה' במנחם־אב תשט"ז (אגרות קודש כרך יג עמ' שמב):

מבואר בארוכה בשער ההקדמות להרח"ו, שעל־ידי מיעוט בלימוד פנימיות התורה מתעכבת הגאולה (דרך אגב כותב כדברים האלה גם הגר"א בפירושו למשלי)...

"בפנימיות התורה יש לשאול הרב הבקי בכך"

בשנת תשכ"ז סיפר הרבי לאדמו"ר מרחמסטר־ביקה (בצל החכמה עמ' 23):

ביקר כאן ראש ישיבה ליטאי(ת) וכשאמרתי לו שצריך לעסוק בפנימיות התורה – שאלני היכן המקור לכך?! – השבתי לו, אביא לכם (לא מדברי אדמו"ר הזקן, כי־אם) דוקא מדברי הגר"א בפירושו למשלי, הכותב שמי שלא למד פנימיות התורה, לא יתכן שידע לפסוק דין לאמיתתו!

ומעשה שהיה בחודש כסלו תשכ"ד: מישהו כתב לרבי שפלוגי שאל את דעתו של אחד הפוסקים הנודעים, וענה לו שיש חיוב להאמין שיש אלוהים, אבל אין חיוב ללמוד פנימיות התורה.

כתשוכתו כתב הרבי (אגרות קודש כרך כג עמ' נז):

זהו היפך דעת הגר"א... היפך דעת הרב חיים ויטאל... היפך דעת רבינו הזקן, ועוד.

על־פי תורה – בדיני ממונות צריך לשאול רב הבקי בדיני ממונות ועוסק בהם, בדיני איסור והיתר – רב העוסק בדינים אלה... שמזה מובן שבהנוגע לפנימיות התורה – הלכה כאלה היודעים בזה, וכו'.

גם בהתוועדות אחרון של פסח תשכ"ד (שיחות קודש תשכ"ד עמ' 291) התבטא הרבי:

ידוע מחסידות וגם מהוילנער גאון (הגאון מוילנא) שצריכים לידע גם פנימיות התורה... ו"אורח חיים פן תפלוס" אל תהיה יושב ושוקל, שאז (באם

אדמו"ר מהורש"ב... ובהוספת הקטע הידוע מאגרת הקודש [של] הבעל שם טוב לכשיפוצו מעינותיך חוצה, ואם להנ"ל ישנה גם מהמעלה שהוא מהעולמישע יכול לצרף דברי הגר"א שבוה תלוי הגאולה וישלח לו את הנ"ל בבקשה, שאחת משתי אלה, או שיאמר שחולק הוא על הנ"ל ואומר היפך דעתם, ובאם לאו יחזור מדבריו שאמר בפומבי... כמו שפרסם דבריו להיפך.

(הרבי ממשיך שאפילו אם לא תהיינה תוצאות הנ"ל על אתר "בודאי שיהיה זה תריס בהנוגע לעתיד").

"בספרי הגר"א לא פחות מאשר בספרי רבנו הזקן"

"כדורותינו אלה "מצווה לגלות זאת החכמה"... והציווי הרי מבואר הוא בכמה מספרנו הקדושים ובהדגשה מיוחדת בספרי הגר"א לא פחות מאשר בספרי רבנו הזקן" – כתב הרבי בשנת תשכ"ד (אגרות קודש כרך כג עמ' קכ"קא).

בשנת תשכ"ח, בעת ועידה חשובה בארצות־הברית, קם רב מסוים ודיבר דיבורים שלא בשבח ליובאוויטש. הרבי הגיב על הדברים, ואמר בין השאר (שיחות קודש תשכ"ח כרך א' עמ' 182):

הלה עומד ומכריז ש"אין לנו עסק בנסתרות" – אין הוא חולק בכך (רק) על ליובאוויטש – אלא הוא חולק בכך על הגר"א, שהרי הן אדמו"ר הזקן הן הגר"א אחזו מהאריז"ל, והגר"א עצמו בפירושו למשלי כותב שאין לפסוק דינים בנגלה ללא ידיעת פנימיות התורה!

ובכ"ו כסלו תשכ"א (אגרות קודש כרך כ' עמ' פד):

בדורותינו אלה הרי לימוד תורה זו מוכרח, ולא עוד אלא שהעדר הלימוד חס־שלום מעכב את הגאולה, וכדברי רבנו הזקן בזה ודברי הגר"א בזה גם יחד, ומיוסד על מאמר משה רבינו רעיא מהימנא, ודברים אלו כתובים בספר הזוהר ובתקוני זוהר, וקל להבין.

וכך מתבטא הרבי באיגרתו מיום ד' בסיוון תשט"ז (אגרות קודש כרך יג עמ' קמה"ו):

עד שבא האריז"ל היתה בזה מחלוקת [בנוגע

ואפילו אלו שהם מתלמידי תלמידיו של הגר"א הנה זה לשון הגר"א בענין הנ"ל: "וכל זמן שאינו מבין הסוד אפילו הפשט אינו ברור בידו, ומי שהיה יכול להשיג סודות התורה והוא לא השתדל להשיג נידון בדין קשין רחמנא ליצלן, והעוסקים ברמז [וסוד?] אין יצר הרע יכול להתגרות בהם" [הועתק בספר אבן שלמה פרק ח' ושם נסמן].

באיגרת נוספת משנת תשי"ד (אגרות קודש כרך ט עמ' ונט"ס):

שידוע הוא בכמה מקומות המובא שהעדר הלימוד דפנימיות התורה מאריך את הגלות, ראה בהקדמת הרח"ו לשער ההקדמות והוא מוסכם בכל סוגי בני ישראל ולאו דוקא אצל החסידים וכמ"ש גם הגר"א (בספרו אבן שלמה, כמדומני).

בהזמנות מסויימת (יום שמחת תורה תשל"ז - שיחות קודש תשל"ז כרך א' עמ' 170) ביאר הרבי את דברי הגר"א במשלי שלכאורה אינם מובנים: מה הקשר בין פסקי דינים להלכה ובין סודות התורה? אם ברצונו לפסוק דין, עליו ללמוד פוסקים ולחקקם במוחו, וגם כשאינו יודע - עליו לעיין בפנים או להיוועץ במי שיודע, וכך יוכל לפסוק. אולם איזה קשר יש בין זה לפנימיות, ללימוד וידיעת (סודות) התורה, שלכן כותב הגר"א שמי שאינו לומד פנימיות התורה אי אפשר שידע לפסוק דין לאמיתתו?

וביאר הדברים: כדי לפסוק דינים יש צורך לדמות מילתא למילתא וכו', וכאשר הוא רואה את העניין כפי שהוא בעולם הסוד, שבו אין קושיה ומחלוקת וכו' (ראה אגרת הקודש סימן כו (קמב,א)), מסייע הדבר בעדו לפסוק דין בפשטות... וכן איתא בלקוטי הגר"א, ונדפס בכמה מקומות.

אזכור הגר"א בי"ט כסלו

התבטאות מעניינת השמיע הרבי בהתוועדות י"ט כסלו תשכ"ב (תורת מנחם כרך לב עמ' 303). בכלל אין זה ענין להזכיר בי"ט כסלו את הגאון מווילנא, אבל בכל אופן, בפירושו למשלי (ב,ט. ד,כב. ה.יה. ז,יב) כותב הגאון מווילנא, שאי אפשר לכון ולפסוק דין בנגלה דתורה לאמיתתו ללא ידיעה

יושב ושוקל) יורדים מהדרך שכבר יש לו... בעת ביקור הרבנים הראשיים לארץ הקודש, בשנת תשד"מ (בצל החכמה עמ' 205 ואילך), ביקש הרבי, כי שני הרבנים הראשיים יצאו יחדיו ב'קול קורא' לעורר ולהלהיב את לבבות אחינו בני ישראל בכל מקום שהם אודות הצורך והנחיצות הכי גדולה בלימוד פנימיות התורה.

בהמשך (שם עמ' 208) התבטא הרבי:
הרי הגר"א, מגדולי האשכנזים, כותב בפירושו למשלי שמי שלא למד חכמת הנסתר אי אפשר שידע דין לאמיתו! ובדור שלאחריו - הדפיס תלמידו המובהק, ר' חיים מוולוז'ין, את ספרו "נפש החיים", שרובו לקוח מספרי קבלה. וכמו כן ידוע שאחדים מתלמידי הגר"א עסקו גם בלימוד הקבלה. והוסיף (שם עמ' 210):

בכלל - תיכף ומיד לאחר דורו של הגר"א השתדלו כל גדולי ישראל לבטל את המצב של חילוק זרמים ופגלים ביהדות. ובפרט בדורו של אדמו"ר הצמח צדק - כידוע שהיו יחסים קרובים ביותר, בינו לבין ר' חיים מוולוז'ין, וכן בדורות שלאחרי זה.

"בחריפות הכי גדולה... אם כי בסגנון קצר"

"הגר"א במשלי כותב בחריפות הכי גדולה [=בנוגע לחובת לימוד פנימיות התורה] יותר מזו שבקונטרס עץ החיים - לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב - אם כי בסגנון קצר, כדרכו", התבטא הרבי בליל שמחת תורה תשמ"ז (התוועדיות תשמ"ז כרך א' עמ' 351).

ובמכתב מי"ט מנחם אב תשי"ז (אגרות קודש כרך טו עמ' שלא):

מובן ופשוט שמוכרח לימוד פנימיות התורה אשר בדורנו נתגלתה בתורת החסידות, ועיין בדברי רבנו ר' חיים וויטאל בהקדמתו לשער ההקדמות ומה שהעתיק מדברי הזהר הקדוש בזה, דברים מבהילים, וראה גם-כן קונטרס עץ חיים לאדמו"ר (מהורש"ב)... בארוכה על דבר זה,

זה שייך ליחידי סגולה בלבד, ולכן אלו ההולכים בשיטת הגר"א ממעטים בלימוד הקבלה. הרבי עצמו מציין (אגרות קודש כרך כג עמ' ז) - שהגר"א ותלמידיו "התנגדו לתורת החסידות וכו'".

ביחידות מיוחדת משנת תשכ"ג (פורסמה בספר 'שליחות חיי' עמ' 162-163) התייחס הרבי לשאלה: מי בדור הזה מסוגל להכריע במחלוקת שבין הגר"א ובעל התניא? ואמר:

אם היינו חושבים כל הזמן רק על זה, לא היתה קמה תנועת החסידות. אין החסידות באה לחלוק על מה שהיה מקובל ביהדות בדורות קודמים, אלא באה לפתוח שערים חדשים שאינם עומדים בשום סתירה לש"ס ולפוסקים...

מה שהתנגד הגאון מווילנה לתנועת החסידות, היה מפני החשש שמא מתוך תנועה זו תצמח החלשה בקיום מצוות. אבל אחרי ניסיון של מאתיים שנה... לו ראה הגאון מווילנה את ההתפתחות הזאת [=של הקפדה והידור במצוות יותר מאחרים], בודאי לא היה מתנגד לתנועת החסידות.

כלל הוא בגמרא: גזירה ונתגלה טעמה, בטל הטעם - בטלה הגזירה.

אני רוצה לשאול אותך: וכי אתה עושה הכול לפי דעת הגאון מווילנה? וכי הגאון מווילנה אמר לתלמידיו לקרוא עיתון או ללמוד גיאוגרפיה? בזמנו של הגאון לא למדו 'מוסר' בישיבות. ראו בזה ביטול תורה. אחרי שחלה ירידה בדורות האחרונים ראו צורך גם בישיבות [שחונכו בדרך הגר"א] ללמוד מוסר... יש מחלה חדשה - משתמשים בתרופה חדשה.

בפנימיות התורה!... ניתי ספר וניחזי דבר מפורש, שחור עלי-גבי לבן, שנכתב על-ידי הגאון מווילנא, ונדפס על-ידי תלמידיו.

הרבי ציין שהוא תמה "מדוע (-) ההעלם והסתר גדול כל כך, שחסידי ליובאוויטש יודעים זאת ו -) יש אחרים שמעלימים עין מזה - איני יודע; שאלה זו צריכים להפנות אליהם, ומסתמא יבוא הזמן שגם העלם והסתר זה יתבטל".

גם בשנת תשמ"ז (בליל שמחת תורה - התוועדות תשמ"ז כרך א' עמ' 350 ואילך) התבטא הרבי בהתוועדות בנרון, ואמר:

ומכיוון דאתינן להכי - יש להזכיר שגם הגר"א כותב על-דבר גודל ההכרח בלימוד פנימיות התורה גם בנוגע להבנת לימוד הנגלה, ועל אחת כמה וכמה בנוגע לפסקי דינים בתורה... אלא, שמוטעמים מובנים... יש כאלו הנמנעים מלפרסם את הדבר כו'.

כיום - גם הגר"א לא היה מתנגד לחסידות

מכיוון שהגר"א צידד בלימוד פנימיות התורה, מדוע אכן לא המשכו כל ההולכים בעקבותיו בלימוד זה בקביעות ובאופן מסודר?

המענה לכך נמצא אולי בדברים שהשמיע הרבי בעת ביקור הרבנים הראשיים בשנת תשד"מ (בצל החכמה עמ' 208), אז (בהזכירו את אחדים מתלמידי הגר"א שעסקו בלימוד קבלה) אמר את המשפט הבא:

אבל כנראה הזהירו הם את תלמידיהם שלימוד

"הכול צפוי והרשות נתונה"

הכול צפוי והרשות נתונה ובטוב העולם נידון והכול לפי רוב המעשה (פרק ג משנה טו)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא:

הכול צפוי - כל מה שאדם עושה בחדרי חדרים גלוי לפניו. והרשות נתונה - בידו של אדם לעשות טוב ורע, כדרכיב ראה נתתי לפניך היום את החיים וגו'. ובטוב העולם נידון - במידת הרחמים, ואף-על-פי-כן אין הכול שוין במידה זו, לפי שהכול לפי רוב המעשה, המרבה במעשים טובים נותנים לו רחמים מרובים וכו'.
פירוש כ"ק אדמו"ר:

השאלות במשנתנו: א) הדיוק "והרשות נתונה", ולא "הרשות ישנה" וכיוצא בזה. ב) הקשר בין ארבעת המאמרים. ג) ההוראה מזה במילי דחסידותא. ד) הקשר לבעל המאמר - רבי עקיבא. והביאור:

הכול צפוי - מלך מלכי המלכים צופה ומביט בהנהגתו של כל יהודי על כל פרטיו ופרטי פרטיו. ובלשון ספר התניא: "והנה ה' נצב עליו, ומלא כל הארץ כבודו, ומביט עליו ובוחר כליות ולב אם עובדו כראוי". אי לזאת, על האדם להיות זהיר בכל פרט בהתנהגותו, גם בדבר שמקורו במנהג ישראל או שהוא בגדר מילי דחסידותא, מאחר ש"הכול צפוי".

אמנם, העובדה שהאדם עומד תמיד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה מעוררת שתי שאלות. הראשונה: לפי זה היה צריך האדם להיות "בטל במציאות", ללא אפשרות למרות פיו יתברך; והרי אנו רואים שבכל זאת ישנו עניין הבחירה. השנייה: כשאדם עומד לפני המלך, נחשבת אפילו פגיעה קלה בכבוד המלך למרידה במלכות. והרי ידע אינש בנפשיה אם הנהגתו התמידית מתאימה למי שעומד לפני המלך, ואם כן מי יזכה לפניו בדין. ועל השאלה הראשונה אמר "והרשות נתונה". ועל השנייה - "ובטוב העולם נידון".
והרשות נתונה - הרשות שיש לכל אחד ואחד להתנהג לפי בחירתו החופשית נתונה היא לו. כלומר: מאחר שהקב"ה "מלא את כל הארץ ממש בזמן ומקום", הנה בכדי שהאדם יוכל לעשות דבר בכלל, ועל אחת כמה וכמה דבר שהוא נגד רצון העליון, דרושה נתינת כוח מיוחד על זה מלמעלה. ככתוב "החיים והמוות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים".

ובמילי דחסידותא: כשאדם מתבונן שהקב"ה בכבודו ובעצמו נותן לו בחירה חפשית כדי שיוכל לקיים הציווי "ובחרת בחיים", הוא מקיים ציווי זה מתוך אהבה ומסירה ונתינה, ועד באופן של מדת חסידות. ובטוב העולם נידון - אם כי האדם עומד תמיד לפני המלך, הנה כשמדובר בדין ומשפט הקב"ה דן אותו בחסד ובטוב, לא כפי הדין הראוי לו. כי ברחמי המרובים הרי הוא מוצא כמה לימודי זכות על האדם. ובמילי דחסידותא: על האדם להתנהג כלפי חברו באופן של לפניו משורת הדין ולדונו לכף זכות, ועל-ידי זה יתנהגו עמו כן מלמעלה.

והכול לפי רוב המעשה - אפשר לו לאדם להרבות ולהגדיל הזכויות של המצוות שמקיים, ולמשל - כשנותן צדקה, יחלק הסכום שנותן לנתינות הרבה, שאז נכפל ה"יחוד עליון" הנעשה על-ידי המצווה פעמים רבות, וכן "יגיע לו קניין חזק".

והעניין של "והרשות נתונה" שייך במיוחד לבעל המאמר - רבי עקיבא, שהיה בן גרים, ובגר מודגש העניין של "הרשות נתונה": הגר הרי אינו חייב להתגייר, והרשות בידו אם להתגייר אם לאו.

(משיחות שבת יקודש פרשת אמור תשל"ח, שבת פרשת שלח תש"מ, ביאורים לפרקי אבות (א) עמ' 175)

פרשת אחרי-קדושים

פרשת אחרי מות

מות - עבודה של כלות הנפש, התעלות והתנתקות מהעולם.
אחרי מות - אין אדם רשאי להישאר בעבודה זו, אלא לאחור ('אחרי') ה'מות' דרושה עבודה אחרת - עבודה עם ובתוך העולם. אף-על-פי שעבודה זו היא 'אחרי', דהיינו בדרגה נמוכה יותר מהעבודה הרוחנית הנעלית דכלות-הנפש, בכל זאת, דווקא על-ידיה משלימים את הכוונה העליונה של 'דירה בתחתונים'.

(מהתועדות שבת-קודש פרשת אחרי-קדושים תשמ"ה. התועדות תשמ"ה כרך ג, עמ' 1931)

פרשיות אחרי-קדושים

אחרי - רומז לעבודה עם העולם (ראה לעיל), כלומר, עבודה מסודרת של קיום המצוות מתוך אהבה ותענוג; עבודת הצדיקים.

קדושים - עבודה של פרישות מן העולם, דהיינו קבלת-עול ומסירות-נפש שלמעלה ממדידה והגבלה; עבודת התשובה.

אחרי קדושים - יש לחבר שתי עבודות מנוגדות אלה, כלומר - כל עשייה בעבודת הבורא צריכה להיות חדורה הן באהבה ובתענוג והן בקבלת-עול ובמסירות-נפש.

(מהתועדות שבת-קודש פרשת אחרי-קדושים תשמ"ה. התועדות תשמ"ה כרך ג, עמ' 1933)

בזאת יבוא אהרון אל הקודש (טז,ז)

זאת - דא היא יראת ה' (זח"ג נו)

הרבי מהר"ש מוצא רמז לחינוכיותה של יראת-שמים בעבודת הבורא: כתיב (חבקוק ג,ב), "ה' שמעתי שמעך יראתי". ראשי ארבע התיבות האלה הם י"ש ש"י - בגימטרייה תר"ך, שהוא מניין מצוות התורה (תרי"ג מצוות דאורייתא ושבע מצוות דרבנן).

לומר לך, שלצורך קיום המצוות לא מספיקה אהבת ה' בלבד, אלא הכרחי גם ביראת-שמים - "יראתי".

("מים רבים" תרל"ו עמ' נו)

מפני שיבה תקום (יט,לב)

"מפני שיבה" - לפני שהיצר-הרע, הנקרא "מלך זקן וכסיל", משתרש בך, היינו בשנותיך הצעירות, "תקום" - עליך להתייצב ולעשות תשובה.

(מהתועדות שבת-קודש פרשת קדושים תשי"ד. תורת מנחם כרך יא, עמ' 248)

הלכות ומנהגי חב"ד

היום מסיימים את לימוד הרמב"ם במסלול שלושה פרקים ליום, בפעם העשרים ושמונה. הוראות הרבי בנושא הובאו בגיליון הקודם. אחרי מנחה אמירת פרקי-אבות - פרק ג.

יום שני

י"ב באייר

תענית שני בתרא.

יום שלישי

י"ג באייר

יום השנה לפטירת הו"ח אי"א נו"נ ובעל מידות ר' ישראל-אריה-לייב שניאורסאהן ע"ה (תרס"ט - תשי"ב), אחיו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו³. במנחה אומרים תחנון⁴.

יום רביעי

י"ד באייר - פסח-שני

איך אומרים תחנון⁵.

שמדובר בה על "פרשיות מחוברות" כשהפרשה השנייה לפי התאריכים דא היא פ' אחו"ק. (3) לוח כולל-חב"ד. וראה קובץ "יג אייר" (קה"ת תשנ"ב). צילום מצבתו בימי חב"ד ביום זה. ראה אודותיו בס' 'תולדות לוי-יצחק' (הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד. מהדורה רביעית, תשנ"ה, פרק טו). נפטר בליברפול שבאנגליה. ע"פ בקשת כ"ק אדמו"ר הועלה ארונו לארה"ק, ונטמן בחלקת חב"ד בעיה"ק צפת (ימי חב"ד).

(4) סידור אדמוה"ז, לפני "למנצח... יענד".

(5) סידור אדמוה"ז שם. וכתב הרבי: "ובזה חידוש גדול (וצע"ג ליישב): עיקר ענין פסח-שני צריך להיות (לכאורה, על-דרך

ערב שבת: קריאת "שניים מקרא ואחד תרגום": למנהג רבותינו יש לקרוא 'ראשון' או גם 'שני' כליל שישי (יום חמישי בלילה)¹. בעש"ק אחר חצות קוראים את כל הפרשה, ואומרים (בסיום שתי הפרשיות) את שתי ההפטרות: דפרשת אחרי "הלוא כבני כושיים", ודפרשת קדושים "הלדרוש אותי" (יחזקאל כ, כ"כ. בהרבה חומשים אינה מורפסת). בשבת-קודש לפני תפילת שחרית קוראים שוב 'שביעי'. למנהג הרגיל קוראים רק בעש"ק אחר חצות את כל הפרשה עם שתי ההפטרות.

שבת-קודש פרשת אחרי-קדושים

י' באייר

הפטרה: "הלוא כבני כושיים" (עמוס ט, ז-טו)².

(1) מנהג רבותינו נשיאינו, היום-יום ד' טבת. מאידך, בהיום-יום ל' בסיון ובספר-המנהגים עמ' 25 לא נזכרה הנהגה זו לקרוא גם כליל שישי ובש"ק שחרית.

(2) לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמוה"ז (רפד, יג) כמנהג האשכנזים, שלא כרוב הפרשיות המחוברות בהן מפטירים בהפטרות השנייה, ומקורו ממרדכי (פ"ד דמגילה סי' תתלא). שם משמע שהטעם לזה הוא משום שמעדיפים שלא להפטיר בהפטרות קדושים, "התשפוט", שיש בה מתועבות ירושלים [וכבר העירו, שטעם זה אינו אלא להאשכנזים המפטירין אותה כשפ' קדושים נפרדת, משא"כ הספרדים שמפטירין אז "הלדרוש", מפטירין אותה גם בפ' אחו"ק. וכיוון שמנהגנו בפ' נפרדות כמותם, מדוע אין נוהגים כמותם גם במחוברות]. ובס' אגודה (שם, אות מז) כתב מפני שבהפטרות אחרי יש מעין שתי הפרשיות (הובא בלבוס סי' תצו ומחצית-השקל שם). וראה בארוכה בס' 'בין פסח לשבועות' פ"ד הע' מז.

למעשה נפוץ לקרוא בקריאת שמו"ת את שתי ההפטרות, ז"א גם את "הלדרוש אותי" (כמנהגנו בכל הפרשיות המחוברות), אף שלפ"ד האגודה הנ"ל הפטרת 'אחרי' מתאימה לשתי הפרשיות. וכן משמע ברשימות' ח' עמ' 5 - רשימות היומין עמ' קצו,

מנהגנו לאכול מצה בסעודת היום בפסח־שני⁷.

יום חמישי

ט"ו באייר

ערבית, יום רביעי בלילה: כבר נשלמו שלושים יום מתחילת אמירת 'מוריד הטל' (ו'ותן ברכה'), ולכן, בתפילה זו ומכאן ואילך - מי שנסתפק כיצד אמר בתפילתו, אינו חוזר⁸.

סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה: הלילה, עד השעה 10:17.

הקושיות שכתב הגרש"י ז"ל לרבי על פסקו הראשון, נדפסו בהוספות לס' 'חידושים וביאורים בש"ס' ח"א עמ' שמו, והתשובות עליהן נדפסו שם בפנים סי' ט, וכן בס' 'שערי הלכה ומנהג' סי' ריב, ובכ"מ.

7 הרבי הביא מס' 'דרכי חיים ושלוש', שאף שאכילת פסח־שני היתה בליל ט"ו, מכל־מקום ההקרבה היתה ביום והעיקר הוא ההתחלה, לכן אוכלים מצה ביום י"ד - אג"ק ח"ב עמ' שנב. עם זאת, ניתן לקיים את המנהג גם בליל ט"ו באייר, וכך נהג הרבי ברוב השנים (הרה"ח ר"ל שי' גרונר).
8 שו"ע אדמוה"ז סי' קיד ס"י.

"אין עתה היכולת והאפשרות לשנות (ולבנות) כפי הדרוש להקרכת קורבן פסח וכו' - ולכן גם אין מקום שלא להיות בערב פסח או בי"ד באייר קרוב לירושלים ת"ו"⁶.

פסח ראשון) בליל ט"ו, ואפילו הקרבנו הוא לאחר התמיד (מנחה) - ולכן מוסיף (=מחדש) שם "שהוא י"ד באייר"¹⁰⁵⁶ - 'התוועדויות' תשד"מ ח"ב, עמ' 1056.

במוצאי היום, כיוון שהוא הזמן דאכילת הפסח, שלא בא מתחילתו אלא לאכילה - נוטה הרבי לומר שאז יש לנהוג בקריאת שמע שעל המיטה כבמוצאי שבת ולא לומר תחנון (אבל במוצאי ראש־חודש וכדומה, אין סיבה מספקת כל־כך שלא לומר תחנון, מכיוון שאז מתחיל כבר יום ב' בחודש - התוועדויות תשמ"ג ח"ג עמ' 1414, בלתי מוגה. וראה הדעות בזה בכף־החיים סי' קלא ס"ק יד).

6 מכתב מ"ג אייר תשל"ה, 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב סי' ריג.

בראשונה, בשיחות אחרון־של־פסח תשכ"ח אמר הרבי, שיש להימנע ולא להיות ביום י"ד באייר בתוך ט"ו מיל סמוך לירושלים. וזאת אף שעדיין צ"ע בנושא, ובמיוחד שרבו האוסרין להקריב פסח בזמן הזה - כיוון שלדעת הר"ח [או רבנו יחיאל] מפריס ישנו החיוב דפסח גם עכשיו, ובפרט שלדעת רבי (שהרמב"ם פסק הלכה כמותו) פסח־שני הוא 'רגל בפני עצמו' וחייבין עליו כרת. אך לאחר שהשתנה המצב, עקב כך שמא הניצחון בששת־הימים מחזרים ללא הרף אחרי הגויים למסור להם הכול וכו', נשתנה הדין כאמור בפנים.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחי

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש